

Menni, vagy maradni?

A Voice of the Village projekt tapasztalatai

Ezt a kérdést, nap, mint nap sokan teszik fel Szerbiában és Magyarországon egyaránt. Bizonyára, így volt ez az ünnepek idején és így lesz ez a hétköznapokon is.

2012. februárjától egy magyarországi civil szervezet (Kistérségek Fejlesztéséért Tudományos Egyesület) és szerbiai profi partnere (Vajdasági Művelődési Intézet) együtt térképezik fel az elvándorlás okait és egy új modell alakítanak ki az elszármazottakkal való kapcsolattartásra. A Magyarországi – Szerbia határon átnyúló együttműködés IPA projekt az Európai Unió támogatásával valósul meg.

A Voice of the Village projekt társadalomtudományi kutatásokat indított el és 4 településen (Ada, Lajosmizse, Óbecse, Temerin) közel ezer elszármazottal építettek ki kapcsolatot a projekt InfoPontosai. Több fórumon felhívták a figyelmet az elszármazottakkal való kapcsolattartás fontosságára. Vándorkiállítást szerveztek, amelynek kiállításait az érintett településeken a nyár során mutatták be.

Három InfoPontos

Milyen okok miatt és kik mennek el?

Természetesen a vándorlást kiváltó okok és a hatás – az idők során – sokat változott. Szerencsére a politikai okok, a vallási üldöztetés ma már a múlté, de a jobb megélhetés reménye, jelenleg is sokakat hajt. Egyre erősödő tényező a tanulás lehetősége és ne feledkezzünk el a szerelemről, amely – korszakoktól függetlenül – a migráció állandó erejét jelenti. **Gábrity Molnár Irén** és **Illés Sándor** az újvidéki Egyetem illetve a budapesti ELTE professzorai közösen vizsgálták a migrációra ható tényezőket. A szülőföldjüket elhagyók többsége fiatal, 20-35 év közötti. Többségük szakmával, gyakran diplomával rendelkezik, idegen nyelven jól kommunikálnak. Közöttük a valós számarányuknál nagyobb a nemzeti kisebbségek aránya.

Fiatalok Identitása

A projekt működtetői vizsgálták a 16-17 éves korosztály kötődését a szülőföldhöz, iskolavárosukhoz. A 4 település középiskoláisi által kitöltött kérdőívek értékeléséből visszatükröződik, hogy a civil szervezeti kapcsolatokkal (pl. művészeti és sport tevékenység) rendelkező fiatalok sokkal jobban kötődnek a településükhöz. A sok közös tényező mellett feltűnő, hogy a vajdasági fiatalok esetében az elköltözni vágyók között a szerb anyanyelvű fiatalok inkább Szerbia más részeibe, míg a magyar nyelvű fiatalok inkább külföldre költözzenek.

A Voice of the Village projekt célja

A projekt célját **Hajnal Jenő** a VMMI igazgatója, szerbiai projektpartner az alábbiakban fogalmazta meg:

– Az elvándorlás jelenlegi egyirányú folyamata váljon kétirányú folyamattá! A migrációt nem tudjuk érdemben befolyásolni, de a remigrációt munkánkkal segíthetjük. Legfőbb célunk, pedig, hogy építsünk olyan modellt, amely segíti az elszármazottakkal való kapcsolattartást! Bevonva az elszármazott tudását az egykori szülőföld, iskolaváros életébe.

Miért fontos egy területfejlesztéssel foglalkozó civil szervezetnek az elszármazottakkal való kapcsolattartás, a VoV projekt ?

A projekt ötletgazdája a Kistérségek Fejlesztéséért Tudományos Egyesület elnöke, a projekt vezetője, **Schwertner János** érvként három okot említ:

– Az elvándorlás miatt, egyre több településben és egyre több kistérségben érzékelhető a fiatalok és a tudás hiánya. A fejlesztési források önmagukban nem segítik a felzárkózást.

Másrészt ezek a települések és térségek a korszerű, alulról építkező tervezési folyamatban hátrányt szenvednek. A sérült helyi társadalom nem képes a megújulásra. Harmadrészt kívánatos lenne, hogy a programozási és partnerségi feladatokban a települések és a kistérségek az elszármazottak tudására is építhessenek.

Miért éri meg a településeknek az elszármazottakkal való kapcsolattartás?

Az érzelmi szálak erősítésén túl az a tapasztalat, hogy az elszármazottak önként és szívesen segítenek. Ma már a fejlesztések a tervezéssel kezdődnek, ahol minden tudásra szükség van. Ebben tudnak segíteni az elszármazottak. Az ő véleményüket jobban elfogadja a közösség, mint más ismeretlen szakértőt.

Az elszármazottak azok, akik naponta összehasonlítják egykori és mai lakóhelyüket, pontosan tudják és érzik a pozitív és a negatív hatásokat.

Az egykori elszármazottak sokszor jobban felismerik a fejlesztési lehetőségeket, akár új vállalkozásokat hoznak létre.

Miért jó az elszármazottaknak a VoV Projekt?

Erősíti az érzelmi szálakat a település és az elszármazott között, a település együttműködő partnernek tekintik az elszármazottat, épít a véleményére. Így tudásával, tapasztalatával segítheti szülővárosa polgárait.

Az elszármazottat ellátják információval az őt érdeklő témakörökben, folyamatos kapcsolatot tartanak vele.

Össességében a legfontosabb cél, hogy mindkét fél fenntartsa az esélyt a remigrációnak, a hazatérésnek.

A Voice of the Village modell

A zentai Identitás Kisebbségkutató Műhely a projekt során folyamatosan követte, figyelte és segítette az InfoPontok adatgyűjtő munkáját. A tapasztalatok alapján olyan módszertani kézikönyvet készítettünk, – mondja **Badis Róbert** szociológus – amely segíti mindazokat a településeket, akik felfedezik, hogy milyen komoly értéket jelent az elszármazottak tudása.

A kézikönyv a projekt során felmerülő nehézségeket (bizalmatlanság, elszármazottak felkutatása, adatbázis kezelése) és megoldási javaslatokat is tartalmazza.

Három nyelven olvashatóvá tesszük a projekt módszertani és kutatási eredményeit, ígéri **Hajnal Jenő** a VMMI igazgatója.

A projekt fenntarthatósága

A projekt folyamatba számos civil szervezetet is bevontak, említi **Farkas Béla**, az óbecsei **Than Fivérek Értelmiségi Kör – Društvo intelektualaca Braća Than – Bečej** aktivistája. Ezért is, és a közel ezer élő kapcsolat miatt is a projekt befejeződik, de nem ér véget. – Mi tovább dolgozunk, mondja **Nádi Karolina** a temerini és **Fáy Marianna** az adai InfoPont vezetője. Olyan sok megkeresést kapunk nap, mint nap, amiből érezzük, hogy szükség van ránk.

– Nagyon sok elszármazott tájékozottabb a becsei eseményekről, mint sok itt élő, mert folyamatosan figyelik az információinkat – állítja **Károlyi Ervin** InfoPontos.

– Először azt gondoltuk, hogy csak a külföldre származottakat érdekli a munkánk. Meglepve tapasztaltuk, az országon belülről költözők is igénylik az információt, a kapcsolatot – állítja **Guti Istvánné** Lajosmizsei InfoPont vezető. Az InfoPont vezető, várják továbbra is a projekt honlapján, facebook oldalain, vagy e-mailben azok jelentkezését, akik kapcsolatot keresnek a szülőföldjükkel.

Menni, vagy maradni?

A kérdés biztosan könnyebben megválaszolható, ha tudjuk, a szülőföld figyel ránk, nyomon követi sikereinket és igényt tart tudásunkra, tapasztalatainkra.

Éljünk Szerbiában vagy Magyarországon, beszéljünk szerbül vagy magyarul, bármilyen messze is járunk – a mai kor adta technika és a VoV projekt segítségével – az otthoni ügyekben is naprakészek lehetünk, könnyen vissza is települhetünk.

www.vov.vmmi.org

kfte@kfte.hu

(S. J.)